

K31/23

C. Makamole.

S.442(6)

K31/
14/6/23

b
1/4

04b

Hisitorie ea Makhokoe.

Makhokoe ke bana ba Khetsi joale ka batloko a ile a ntsa khomo tse kete li tharo (3,000 head of cattle) a reka na ha ka tsona ho Masoothoanyana (Mr. deVielliers) ke chaba se tsoang Magaliesberg. A ile a i khethela na ha mo a ka phelang teng hoba a falle mane Magaliesberg a ile a haha tulong e bitsaang Thaba Kholokoe fatseng la Transvaal seterekeng sa motse oa Standerton (Serotoe) mane Thaba Kholokoe a kile a loantsoa ke Morena Moselekatse empa eitse hoba ntoa e fete a boela hae ho ea tsosa hae la bona. Sechaba se ileng sa tebelo Makhokoe hore a tsabele hole ke Maburu (Boers) ke ha tla fallella Free State ka pejana ho motse oa Thaba Ntso (Harrismith) a fihla a ikhethela tulo e ileng ea reeloa ka Oetsi Setloholo sa morena Polane. Ea ileng a salamorao ha Makhokoe a falla Thaba Kholokoe ke morema Molope m ra oa Poka (Phoka) setloholo sa morena Mokete. Ehlile ke eena a ileng e ea haloa ke Maburu me eaba o tsabela ka Oetsi. Mane ha Oetsi Makhokoe a ile a shaloa ke ntoa ea Free State ka Molaoli Horopeng (F.Orpen) eaba Makhokoe a balehela lesotho.

2. Molaoli Horopeng a chesa na ha ea Oetsi le matlo le jang ba na ha kaofela a hapa le likhomo tsa ona kaofela le ha Makhokoe a ile a t abela lesotho ka ho tebelo ke Free, State a ile a bitsa hape ke Maburu hore a khutlela hae. Ke morena Hlomisi a ileng a rongoa ke Maburu hore a eo lata Ntatae a tle hae haba ntoa e fetse. Baba Oetsi o ea hana a hanelo ruri a buoa hore Maburu a tla molaea empa morao maburu hobaneng a tla mmolaea empa Hlomisi a tsoafa ho ka jaka khalabalis (Basutoland) hobane a ile a fumana hore tsoaro ea teng e ke ke ea molokela ka moo a ileng a lemoha hore khomo tse hlajoang haholo mona moreneng oa khalabali ke tsa ntatae le lona eo aneng a sebeloa nama ea eona hore ke ea ntatae. Hoba Hlomisi a hlole joalo ntatae ho ka jaka lesotho eaba ntatae o monehela batho ba tla mopata

S.442 ha maburu a ka tsoha a molaes. Ke ha a kutlela hae 'me a fibla a bolella Ma-Buru hore morena Oetsi o tsaba ho khutlela hae hobane a ikutla e ka tla bolauos. Haele Hlomisi o ile 2. a ba a jaka ho molaoli, Mosoothoanyana. Ka morao hoba lintoa tsa Free State lilale ke ha eena morena a hahile mane Kerrom seterekeng sa thaba ntso (Harrismith) le 'Moloane polasing eo Ke rom ke hona moo makhomo a Batlokoal le Makholokoe a neng a ntsetsoa teng mohla ba neng ba reka naha ke homa moo aneng a tloha teng makhomo mohla a isoang mangaung(Bloemfontein) ho morena Brand eo eneng e le eena Mookameli le morena oa Free State. Makholokoe a mang a 1 ile a sala Hlomisi morao 'me mane Lesotho ha sala Methoalana fela bongata ba ona boile ba jaka Free State fatseng la tsoaloa ea bona ho morena de Villiers le a mang a morena Molopi a ile a tloha Lesotho mo a neng a tsabetse teng ho khutlela FreeState hona mane ha Masoothoanyana. Lehoja tloholo sa Morena Molopi se ntse se le mane Lesotho le kajeno le Makholokoe aseng a kaee, hobane bangata ba Makholokoe bo tletse tletse mona Free State 'me bo so bo liila mona har'a Ma-Buru ka hobane naha eo eona e ile ea neheloa Morena Mopeli hoba a jake mona Free State. Makholokoe 3. a ha Morena Molopi ke ona Makholokoe a maholo ka borena ba tsoalo ho Makholokoe haofela ke a ha Molopi mora Poka oa Mokete Makholokoe a letseba. Letseba le tsebilae ke mang le Mokholene a shoele a sa le tsebe ke ona a tsoaloang ke Molopi Mokholokoe leona ke lemo sa 1906 kapa ka sa 1907 a ile a tselela mose England ho "Muso oa Maisimane ho ea hlahisa lillo tsaona tsa tseko ea naha ea ona ea aneng a e rekile ho morena Jan Brand tseko ene ele hore "Muso oa Brand o koenehetse Makholokoe ka naha eo o itseng o tla a sehela eona kapa o tla a buseletsa lona hobane tsepiso eo ha e ka ea hlola e phethoa ke mosu oa hae naha enenge tsenetse ho seheloa Makholokoe.

'muso oa hae o ile oa e abela Ma-Buru a tsoileng Kolone (Cape Colony) chaba sena e ne e se ele khale se ntse se

5.442.

'muso hore o phethe tsepiso tsa ona 'me ho so hole boima ho muso hoka phetha tsepiso tsa ona hobane na ha eo o nang o tla e abela Makhelokoe e ne e se e hahiloe ke Ma-Buru. Ke ha he Makhelokoe a tla nka boipeletso ho fetela musong oa Maisimane hobane na ha ea Free State ene ese e 5. le puaong ea England ka hoo he. Makhelokoe a ile a fumana ele tsoanelo ho lebisa ho ipiletso ba ona ho 'muso o nong o busa Free State. Mohla Makhelokoe a le bileng England a ne a huloa ke Josia Gumedde a sebetsa hara ona joale ka moeletse e bile ele toloko ka ha hono ho hloka ebile motho a ka tokokelang chaba sena lillo tsa sona ho muao oa Maisimane. Le mhla Mangaung (Bloemfontein) pela Musisi a Free State ke eena mora Gumedde a ileng a tolokela Makhelokoe ha Dr. Garnet a bea kapelo Governor litaba tsohle tse a lirometseng ke 'Muso oa Maisimane hore ka lillo tsa Makhelokoe e ka khona Free State e lihlahlobe 'me ha e fumane nepo ho tsona e ke e phet e tsepiso tsa eona chaba seo. Gumedde ona a sebeletsa Makhelokoe le Batlokoa ba Makhalongoa Machocho 'me taba tsohle litsejoe ke eena tsa chaba tsena tse peli ke eena aneng a buoa ka se English le ka sesotho a isa ho 'Musisi 'me he, ke motho a ileng a tsepuoa haholo ke Makhelokoe le Batlokoa lehoja seo baneng ba se lebeletse se sa phethahala ha ba 'mone molato Mkhelokoe le Batlokoa kantle ho tahlehelotse likhomotse 7,000 ba ile ba lahleheloa ke £2,000 eleng tse-nyehelo ea tseko ea na ha ea bona.

7.

Hisitorl ea Makhelokoe.

Thoko tsa marena a Kholokoe tsa morena Molopi ke tsena:-
Molopi ke Tau ea lebese bese, ha e le khomo re hama lebese,
Mohale oa ho thakhala nama morong le maphatlana a seke ae bona

Tsa morena Letlatso ke tsena.

Letlatso mora oa Matholela,
Chitja se lihoere se lihoochle molaleng,
Seloe kitima o tsoare 'Mota ka letsoho,
ore ho 'mota ke ea lumelisa, ke lumedisa ka mora Seho jana.

S. 442 .

K 31 / 23

4X

8.

Genealogy of the Makholokoe.

Ke tsoa fumana ana Marena a latelang.

1 Macheko	7. Polane
2 Mokete	8 Tuisi
3 Maluke	9 Seeka
4 Poka	10 Letlatsa Wetsi
5 Sefanyobatho	Thothobolo
6 Molopâ	13 Mokilibiti

Ke tsoa fumana tsena ka morena Lesesa le se Tloholo
sa Thakali Molu'me ke ntse ke leka ho fumana tsi molohoea
tsoaloano ea Makholokoe ka phetho ha ke so qete
Hisitiri eena.

END. S. 442